

Presihajoče jezero Zadnji čoln

Produkcija: VPK Kregar, koprodukcija: RTV Slovenija, 2005, 55 min

Režiserka: Jasna Hribernik; **producent:** Andrej Kregar; **scenaristka:** Mira Špan; **direktor fotografije in snemalec:** Izidor Farič; **organizacija:** Katarina Nikolov; **glasba:** Boris Romih

Dokumentarni film o Cerkniskem jezeru je nastajal kar sedem let in predstavlja najpopolnejšo sliko o življenju največjega slovenskega, presihajočega jezera. Filmska ekipa ga je spremljala v vseh letnih časih, ko se je polnilo z vodo in ko je njegova voda izginjala. Skozi posnetke spremljamo čudežno jezero kot puščavsko pokrajino v sušnem obdobju in polno življenja, ko ga zalije voda. Spoznamo stare praznične in delovne običaje ter življenje ljudi, ki se tesno prepleta z jezerom, v preteklosti pa ga je jezero še bolj zaznamovalo, saj jim je dajalo hrano, polja, po njem so potovali na obiske, k porokam in na pogrebe. Presihajoče Cerknisko jezero leži na kraškem področju, pod njim pa je labirint jam, ki se začne z dežjem polniti in jezero zaživi. Z vodo, običajno v jeseni, se pojavijo ribe, med njimi ščuke in klenci, ter bogato podvodno rastlinje, okoliški prebivalci in obiskovalci se vozijo s čolni, kopajo, prebivajo ob vodni pokrajini velikega jezera, ob jezeru je moč opaziti več kot 200 vrst ptic. V kratkem času, tudi enem dnevu, lahko zraste več kot deset kilometrov dolgo in skoraj pet kilometrov široko jezero. Potem pa pride sušnejše obdobje, večinoma poleti, včasih pa tudi pozimi, ko začne voda s kraškega polja nenadoma odtekat in odteče skozi požiralnike, včasih prav tako v enem samem dnevu. Takrat ribiči polovijo ribe, jih premestijo v vode, ki ostanejo, z razkritim dnom jezera pa se pokažejo polja, zraste trava, čas je za košnjo, sprehode in prostor za pešpoti. Pozimi se lahko po zamrznjenih predelih vozimo s sanmi, drsamo, uživamo sredi tihe pokrajine. Jezero je večno, prisposodbo nekdanjega sveta in ljudi okrog njega pa v filmu ponazarja drevak, narejen prav za vožnjo po Cerkniskem jezeru, katerega gradnjo in vožnjo spremljamo v filmu skupaj z življenjem jezera. Verjetno bo to zadnji čoln, »kot preostanek časa, ki izginja in se ne vrača ... jezero pa se« (Tomaž Letnar v filmu *Presihajoče jezero*). Tako spoznamo tudi brata Antona in Franca Lovka, ki sta še edina večča rokodelske izdelave čolna, prikazeta nam jo od izbire prave jelke do izplutja.

Jezero je že v preteklih stoletjih s svojim magičnim presihanjem navdihovalo tako znanstvenike kot tudi umetnike, med njimi pesnika Dantega Alighierija v *Božanski komediji*. »Tako je že v srednjem veku jezero postalo znano po vsej Evropi kot kraj, kjer na isti površini pasejo, kosijo, orjejo in žanjejo, se vozijo s čolni in lovijo ribe« (Tomaž Letnar, v filmu *Presihajoče jezero*). Slovenski raziskovalec in zapisovalec zgodovine slovenskih krajev Janez Vajkard Valvasor pa si je s predstavitvijo jezera v *Slavi Vojvodine Kranjske* leta 1687 utrl pot med člane Londonske znanstvene kraljeve združbe in že v tistem času doprinesel k slavi jezera.

Režiserka Jasna Hribernik

Jasna Hribernik je bila rojena leta 1959 v Mariboru, danes pa živi v Ljubljani in dela kot samostojna filmska režiserka, avtorica videofilmov, videoinstalacij in drugih večpredstavnostnih del. Pomembna prelomnica v njenem delu je bil študij na Discovery Campus Master School (2001/2002), namenjen avtorjem in producentom dokumentarnih filmov. Kot avtorica deluje na področju dokumentarnega filma že 25 let, režirala je okrog 40 spotov o umetnosti in umetnikih, sodeluje pa tudi v gledaliških, plesnih in opernih predstavah. Za svoje delo je prejela številne nagrade, med njimi Work of Excellence za umetniški video *Stopnišče* (na festivalu umetniškega videa v Tokiu, Japonska, 1995), 1. nagrado za režijo za umetniški dokumentarec *Ko nam je žoga padla na glavo – Povej naprej: Milko Djurovski* (MEFEST, Zlatibor, Srbija, 2001), nagrado vesna za dokumentarni film *Zadnji čoln* (7. festival slovenskega filma, Ljubljana, 2005), posebno priznanje Olimpijskega komiteja za izvirno režijo in umetniški pristop v filmih s športno tematiko (za filme *45 km morja*, *Ko nam je žoga padla na glavo*, *Labirint*, 2008), zlatega viteza za film *Labirint* (Festival športnega filma, Palermo, 2009) in druge.

Podnaslovi v filmu so bili prevedeni na lektoratih in študijih slovenščine na tujih univerzah v okviru projekta *Svetovni dnevi slovenskega dokumentarnega filma* v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter Kulturnim in umetniškim programom RTV Slovenija v naslednje jezike: francoščino, hrvaščino, italijanščino, kitajščino, litovščino, madžarščino, makedonščino, nemščino, poljščino, portugalsščino, ruščino, slovaščino, srbsščino, španščino in ukrajinščino.